

ΜΑΘΗΜΑ 34
Ο ΣΚΙΠΙΩΝΑΣ Ο ΑΦΡΙΚΑΝΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΗΣΤΑΡΧΟΙ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Αφρικανός βρισκόταν στο Λίτερνο, πολλοί αρχηγοί ληστών κατά τύχη ήρθαν σ' αυτόν για να τον χαιρετήσουν επίσης. Τότε ο Σκιπίωνας, επειδή νόμιζε ότι αυτοί είχαν έρθει για να συλλάβουν αυτόν τον ίδιο, εγκατέστησε στο σπίτι φρουρά από δούλους του σπιτιού (οικιακούς). Μόλις παρατήρησαν αυτό οι ληστές, αφού κατέθεσαν τα όπλα, πλησίασαν την πόρτα και με δυνατή φωνή ανήγγειλαν στον Σκιπίωνα (απίστευτο στο άκουσμα!) ότι αυτοί είχαν έρθει για να θαυμάσουν την ανδρεία του. Όταν οι δούλοι του σπιτιού ανέφεραν αυτά στον Σκιπίωνα, αυτός διέταξε να ανοιχθούν οι πόρτες και να μπουν αυτοί μέσα. Οι ληστές προσκύνησαν τις παραστάδες της πόρτας σαν ιερό ναό και φίλησαν με πάθος το δεξί (χέρι) του Σκιπίωνα. Αφού τοποθέτησαν μπροστά στην είσοδο δώρα, τα οποία οι άνθρωποι συνηθίζουν να προσφέρουν στους αθάνατους θεούς, επέστρεψαν στην πατρίδα.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ			
Α΄ ΚΛΙΣΗ		Γ΄ ΚΛΙΣΗ	
ianua, -ae	Θ	praedo, -onis	A
		dux, -cis	A
Β΄ ΚΛΙΣΗ		vox, -cis	Θ
Africanus, -i	A	virtus, -utis	Θ
praesidium, -ii/-i	O	foris, -is	Θ
domestici, -orum	A	postis, -is	A
tectum, -i	O	homo, -inis	A
arma, -orum	O	Scipio, -onis	A
templum, -i	O		
vestibulum, -i	O	Δ΄ ΚΛΙΣΗ	
donum, -i	O	domus, -us	Θ
deus, -i	A		
Liternum, -i	O		

ΕΠΙΘΕΤΑ	
Β΄ ΚΛΙΣΗ	
clarus, -a, -um	
sanctus, -a, -um	
dexter, dext(e)ra, dext(e)rum	
cupidus, -a, -um	
Γ΄ ΚΛΙΣΗ	
complures, -es, -(i)a	
incredibilis, -is, -e	
immortalis, -is, -e	

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	ΕΙΔΟΣ
Is, ea, id	Οριστική
Se	Προσωπική
Ipse, ipsa, ipsum	Οριστική
Qui, quae, quod	Αναφορική
Hic, haec, hoc	Δεικτική

ΡΗΜΑΤΑ	
Saluto, salutavi, salutatum, salutare	1
Venio, veni, ventum, venire	4
Capio, cepi, captum, capere	3
Existimo, existimavi, existimatum, existimare	1
Conloco, conlocavi, conlocatum, conlocare	1
Animadverto, animadverti, animadversum, animadvertere	3
Abicio, abieci, abiectum, abicere	3
Appropinquo, appropinquavi, appropinquatum, appropinquare	1
Nuntio, nuntiavi, nuntiatum, nuntiare	1

Audio, audiui, auditum, audire	4
Admiror, admiratus sum, admirari (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ) 1	
Refero, rettuli, relatum, referre	
Resero, reseravi, reseratum, reserare	1
Intromitto, intromisi, intromissum, intromittere	3
Iubeo, iussi, iussum, iubere	2
Veneror, veneratus sum, venerari (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ) 1	
Osculor, osculatus sum, osculari (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ) 1	
Pono, posui, positum, ponere	3
Consecro, consecravi, consecratum, consecrare	1
Soleo, solitus sum, solere (ΗΜΙΑΠΟΘΕΤΙΚΟ) 2	
Revertor, reverti (reversus sum), reverti (ΗΜΙΑΠΟΘΕΤΙΚΟ ΕΔΩ + ΑΠΟΘ.) 3	

Cum Africanus in Literno esset: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το venerunt. Εισάγεται με τον ιστορικό- διηγηματικό σύνδεσμο cum, διότι ο διηγηματικός cum υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση κύριας -δευτερεύουσας και δημιουργεί μία σχέση αιτίου -αιτιατού ανάμεσά τους, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου, συγκεκριμένα υποτακτική παρατατικού esset, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου, venerunt, και εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν.

cum se ipsum captum venisse eos existimasset: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο cum και εκφέρεται με υποτακτική, επειδή η αιτιολογία είναι το αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική χρόνου υπερσυντελικού (existimasset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (conlocavit) και εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Quod ut praedones animadverterunt: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το conlocavit. Εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο ut (προτάσσεται το αντικείμενο quod που αναφέρεται στα προηγούμενα για λόγους έμφασης). Επίσης, το quod, που είναι αναφορική αντωνυμία, στην αρχή περιόδου ισοδυναμεί με δεικτική (= id). Η πρόταση εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό γεγονός και η ύπαρξη της οριστικής δείχνει ότι η πρόταση ενδιαφέρει μόνο από χρονική άποψη, σε χρόνο παρακείμενο, στην κύρια υπάρχει παρακείμενος, και εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το iussit. Εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο postquam (προτάσσεται για λόγους έμφασης το αντικείμενο haec). Εκφέρεται με οριστική, διότι εκφράζει το πραγματικό γεγονός και ενδιαφέρει μόνο από χρονική άποψη, σε χρόνο παρακείμενο, στην κύρια υπάρχει παρακείμενος, και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

tamquam sanctum templum = tamquam sanctum templum postes essent: βραχυλογική φράση παραβολής που ισοδυναμεί με δευτερεύουσα επιρρηματική παραβολική – υποθετική πρόταση ως β' όρος σύγκρισης. Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο tamquam, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η σύγκριση αφορά σε μια υποθετική, ενδεχόμενη πράξη, σε χρόνο παρατατικό (essent), γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (venerati sunt) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

Cum ante vestibulum dona posuissent: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *reverterunt*. Εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum*, γιατί υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση κύριας-δευτερεύουσας και δημιουργεί μία σχέση αιτίου-αιτιατού ανάμεσά τους. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην πρόταση, σε χρόνο υπερσυντέλικο (*posuissent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*reverterunt*), και εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

quae homines deis immortalibus consecrare solent: δευτερεύουσα αναφορική επιθετική πρόταση ως προσδιοριστική στη λέξη *dona* της προηγούμενης επιρρηματικής χρονικής πρότασης. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae* και εκφέρεται με οριστική ενεστώτα (*solent*), γιατί δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

Ασκήσεις

1. Να γραφεί ό, τι ζητείται για τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

- i. **esset:** β' ενικό υποτακτικής παρακειμένου
- ii. **salutatum:** γενική γερουνδίου
- iii. **venisse:** γ' ενικό υποτακτικής ενεργητικού παρατατικού
- iv. **animadverterunt:** γ' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού υπερσυντελικού
- v. **existimasset:** γ' ενικό υποτακτικής παθητικού παρακειμένου (να ληφθεί υπ' όψιν το υποκείμενο)
- vi. **iussit:** απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα
- vii. **rettulerunt:** β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα
- viii. **venerati sunt:** αιτιατική σουπίνου
- ix. **solent:** γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού (να ληφθεί υπ' όψιν το υποκείμενο)
- x. **posuissent:** τα 3 γένη του γερουνδιακού

2. Να γραφεί ό, τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:

- i. **complures:** γενική πληθυντικού
- ii. **duces:** αφαιρετική ενικού
- iii. **ipsum:** αιτιατική πληθυντικού στο γένος που βρίσκεται
- iv. **praesidium:** γενική ενικού
- v. **armis:** αιτιατική πληθυντικού
- vi. **praedones:** ονομαστική ενικού
- vii. **clara:** γενική πληθυντικού στο γένος που βρίσκεται
- viii. **eosque:** ίδια πτώση του άλλου αριθμού
- ix. **templum:** δοτική πληθυντικού
- x. **immortalibus:** αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος

3. α. *sanctum*: να γραφούν τα παραθετικά του επιθέτου στην ίδια πτώση και γένος.

β. *cupide*: να γραφούν τα παραθετικά του επιρρήματος.

4. Να αντικατασταθεί το σουπίνο *salutatum* με άλλες εκφράσεις [ή τρόπους] του σκοπού.

5. *Is fores reserari eosque intromitti (a domesticis) iussit*: να τρέψετε τη σύνταξη του απαρεμφάτου από παθητική σε ενεργητική.